

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЛОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
доц. Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 2017 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ЛОГІКА ТА ПРАВО: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ”**

для студентів філософського факультету

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **033 Філософія**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **Філософія**
спеціалізація **Історія філософії та логіка**
вид дисципліни **Вибір студента**

Форма навчання **денна**
Семестр **6**
Навчальний рік **2017/2018**
Кількість кредитів ECTS **4**
Мова викладання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Викладачі: Щербина Олена Юріївна, д.ф.н., доцент, професор кафедри логіки

Пролонговано: на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) « __ » __ 20 __ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 __/20 __ н.р. _____ (_____) « __ » __ 20 __ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Щербина Олена Юріївна, д.ф.н, доцент, професор кафедри логіки*

Затверджено

«___»_____2017 р.

Зав. кафедри логіки

_____ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії _____ (доц. Маслікова І.І.)

« 31 » серпня 2017 року

ВСТУП

Мета дисципліни – забезпечення знань головних проблем взаємозв'язку логіки та права, що дасть можливість студентам орієнтуватися у колі цих проблем, можливостях їх розв'язання у процесі логічного аналізу правового знання, релевантно застосовувати методи логіки для дослідження питань теорії та практики права.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; головні терміни, закони, методи науки логіки; основи логіко-семіотичного аналізу мови; складники аргументації.
2. **Вміти** логічно правильно поділяти, класифікувати, визначати поняття, виявляти логічну структуру висловлювань і на підставі цього витлумачувати їх, логічно коректно задавати запитання і давати відповіді на них, будувати міркування відповідно до законів і правил логіки, знаходити помилки в текстах, пов'язаних з їхнім порушенням, робити раціональні висновки з наявної інформації, знаходити помилки у міркуваннях.
3. **Володіти елементарними навичками** роботи з фаховою літературою, в тому числі англійською мовою.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Логіка та право: проблема взаємозв'язку» належить до переліку навчальних дисциплін вільного вибору студента і викладається у 6 семестрі бакалаврату.

Навчальна дисципліна знайомить студентів з проблемою взаємозв'язку логіки та права. У навчальному курсі пропонується вивчення історичних взаємозв'язків між логікою та правом, проводиться огляд існуючих підходів до визначення понять «аргументація», «юридична аргументація», «логічний аналіз», а також головних сучасних підходів до аналізу юридичної аргументації, демонструються можливості розв'язання проблем останньої за допомогою її логічного аналізу. Розглядається предмет та основні поняття деонтичної логіки, логіка побудови та перевірки версій, логічні підстави юридичної герменевтики.

4. Завдання (навчальні цілі) – забезпечити студентів знанням про коло основних логіко-правових проблем, можливості розв'язання правових проблем за допомогою їх логічного аналізу, що забезпечить вміння релевантно застосовувати логічні засоби, методи, при аналізі правового знання, грамотно презентувати свою позицію, надасть можливість студентам визначитись з колом подальших наукових пошуків та вибрати тему бакалаврської роботи.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання	Методи	Методи	Відсот
--------------------	--------	--------	--------

(1. знати; 2. вмiти; 3. комунiкацiя 4. автономнiсть та вiдповiдальнiсть)		викладання i навчання	оцiнювання	ок у пiдсум ковiй оцiнцi з дисци плiни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	iсторичнi взаємозв'язки мiж логiкою та правом, проблеми вiтлумачення понять «логiчний аналіз» та «логiчне моделювання» в юридичнiй аргументацiї	Лекцiя, семiнар	Усна вiдповiдь, письмова контрольна робота	5
1.2	методи аналізу правових мiркувань, специфіку розумiння царини логiчного знання при аналізi юридичної аргументацiї	Лекцiя, семiнар	Усна вiдповiдь	5
1.3	пiдходи до визначення понять «аргументацiя», «юридична аргументацiя»	Лекцiя	Експрес- тестування	5
1.4	головнi сучаснi пiдходи до аналiзу юридичної аргументацiї	Лекцiя, семiнар, конспекти першоджерел	Усна вiдповiдь, письмова контрольна робота	5
1.5	предмет та основнi поняття деонтичної логiки	Лекцiя, семiнар	Усна вiдповiдь, експрес- тестування	5
1.6	логiчнi пiдстави юридичної герменевтики	Лекцiя	Експрес- тестування, письмовi завдання	5
	Вмiти:			
2.1	проводити логiчний аналіз юридичних аргументацiй	Семiнар	Письмовi завдання	5
2.2	встановлювати види мiркування пiд час аналізу юридичних текстiв	Семiнар	Письмовi завдання, письмова контрольна робота	5
2.3	знаходити помилки у суперечках у галузi права	Семiнар	Письмовi завдання	5
2.4	застосовувати дедуктивнi та iндуктивнi методи при	Семiнар	Письмовi завдання	10

	побудові та оцінці версій у судовому дослідженні			
2.5	аналізувати юридичну термінологію	Семінар	Самостійна робота	5
	Комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінар	Обговорення семінарських питань	5
3.2	грамотно презентувати свою позицію стосовно обговорюваної теми	Семінар	Обговорення семінарських питань	5
3.3	брати участь у фахових дискусіях у процесі аудиторної роботи	Семінар	Захист результатів самостійної роботи	5
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу з логіко-правових досліджень	Самостійна робота	Конспекти першоджерел	15
4.2	приймати самостійні рішення щодо вибору логічних засобів, методів при аналізі правового знання	Семінар	Письмове завдання, письмова контрольна робота	5
4.3	самостійно використовувати результати логічного аналізу для подальшого обговорення важливих логіко-правових питань	Семінар	Письмові роботи	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибірових дисциплін)

	Результати навчання дисципліни				
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1–1.6), що складає

30% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1–2.6**); (**комунікація 3.1-3.3**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.3**), що складає 70% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2. Експрес-тестування:

2 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом,

1 бал – студент не в повному обсязі володіє матеріалом.

3. Письмові завдання:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно виконує практичні завдання;

2 бали – студент у цілому володіє навчальним матеріалом, виконання практичних завдань містить суттєві неточності.

4. Самостійна робота (конспекти першоджерел):

30 балів («10» x 3) – студент ретельно опрацював всі необхідні тексти,

15 балів («5» x 3) – студент законспектував не у повному обсязі всі необхідні тексти.

5. Самостійна робота (написання есе з проблематики курсу):

12-11 – балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній (при написанні есе) роботі;

10-9 балів – у цілому студент володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній (при написанні есе) роботі;

8-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

- підсумкове оцінювання:

Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє ґрунтовні знання при виконанні практичних завданнях;

17-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності, помилки у практичних завданнях;

14-12 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

11-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу зі змістової частини та виконання індивідуальних творчих робіт.

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Усна відповідь	Семінари протягом семестру	«2» x 5 = 10	«3» x 5 = 15
Письмові завдання	Семінари протягом семестру	«2» x 5 = 10	«3» x 5 = 15
Експрес-тестування	Семінари протягом семестру	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8
Конспекти першоджерел (самостійна робота)	Лютий	«5» x 3 = 15	«10» x 3 = 30
Написання есе з проблематики курсу (самостійна робота)	Травень	«9» x 1 = 9	«12» x 1 = 12
Підсумкова контрольна робота	Остання лекція	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як проста сума балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка

складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни: у курсі передбачено 4 змістових частини. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена поглибленому ознайомленню студентів із проблеми визначення юридичної логіки як наукової дисципліни, вивченню історичних взаємозв'язків між логікою та правом.

Друга частина курсу присвячена ознайомленню з методами аналізу правових міркувань, з логічними особливостями міркувань у галузі права стосовно головних концепцій теорії права, зі специфікою розуміння царини логічного знання при аналізі юридичної аргументації.

Третя частина курсу присвячена огляду існуючих підходів до визначення понять «аргументація», «юридична аргументація», «логічний аналіз», а також головних сучасних підходів до аналізу юридичної аргументації.

Четверта частина курсу присвячена розгляду предмета та основних понять деонтичної логіки, логіки побудови та перевірки версій, логічних підстав юридичної герменевтики.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лек.	Сем.	Сам. роб.
<i>Частина 1.</i>				
	Тема 1. Проблеми визначення юридичної логіки як наукової дисципліни	2		
	Тема 2. Історичні взаємозв'язки між логікою та правом	4	2	6
<i>Частина 2.</i>				

	Тема 3. Методи аналізу правових міркувань	2	2	15
	Тема 4. Обґрунтування у праві з точки зору логіки	2	2	15
	Тема 5. Специфіка розуміння царини логічного знання при аналізі юридичної аргументації	2		
<i>Частина 3.</i>				
	Тема 6. Поняття аргументації, юридичної аргументації та логічного аналізу	2		
	Тема 7. Головні сучасні підходи до аналізу юридичної аргументації	4	2	20
<i>Частина 4.</i>				
	Тема 8. Логіка побудови та перевірки версій	4	2	
	Тема 9. Предмет та основні поняття деонтичної логіки	2	2	20
	Тема 10. Логічні підстави юридичної герменевтики	4	2	
	Підсумкова контрольна робота	2		
	Всього	34	14	76

Загальний обсяг – 120 год., у тому числі:

Лекцій – **30 год.**,

Семінарських занять – **14 год.**,

Самостійна робота – **76 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. *Альчуррон К.* Нормативные системы / Альчуррон Карлос, Булыгин Еугенио; пер. с англ. Антонов М.В.] // Российский ежегодник теории права. – 2010. – № 3. – С. 309-472.
2. *Вригт Г.Х. фон.* Нормы, истина и логика / Г.Х. фон Вригт // Логико-философские исследования : Избр. тр. – М.: Прогресс, 1986. – С. 291-410.
3. *Вригт Г.Х. фон.* О логике норм и действий / Г.Х. фон Вригт // Логико-философские исследования : Избр. тр. – М.: Прогресс, 1986. – С. 245-289.
4. Вступ до сучасної юридичної логіки / В.Д. Титов, В.В. Навроцький, О.Ю. Марченко, С.Е. Зархіна, Ж.О. Павленко / за ред. М.І. Панова, В.Д. Титова. – Х. : Ксилон, 2001. – 198 с.
5. *Титов В.Д.* Историческое развитие философско-логических концепций языка права / В.Д. Титов, С.Э. Зархина – Харьков : ФИНН, 2009. – 432 с.
6. *Щербина О.Ю.* Логіка для юристів: Курс лекцій. Вид. 2-ге, допов. і перероб. К.: Юридична думка, 2007. – 265 с.
7. *Щербина О.Ю.* Логіка та юридична аргументація: монографія / О.Ю. Щербина. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2013. – 303 с.

8. *Щербина О.Ю.* Проблеми витлумачення понять «логічний аналіз» та «логічне моделювання» у дослідженнях з юридичної аргументації // *Філософські проблеми гуманітарних наук.* – 2017. – № 26. – С. 28-31.
9. *Юридична аргументація: Логічні дослідження : монографія / О.М. Юркевич, В.Д. Титов, С.В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О.М. Юркевич.* – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2015. – 336 с.
10. *Aqvist L. Deontic Logic / L. Aqvist // The Handbook of Philosophical Logic. Ed. by D. Gabbay, F. Guenther.* – V. 8. – Dordrecht, 1998. – P. 147-264.

Додаткова:

1. *Алекси Р.* Юридическая аргументация как рациональный дискурс // *Российский ежегодник теории права / под ред. д-ра юрид. наук А.В. Полякова.* – 2008. – №1 – СПб. : Юридическая книга, 2009. – С. 446-456.
2. *Атиенза М.* Евгений Булыгин и теория юридической аргументации / М. Атиенза ; пер. с англ. С.И. Максимова за: *Atienza Manuel. Eugenio Bulygin and the Theory of Legal Argumentation // Проблемы философии права.* – 2006-2007. – Т. IV-V. – С. 245-251.
3. *Бандурка О.М.* Юридична логіка : підручн. / О.М. Бандурка, О.В. Тягло : МВС України. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ.; "Золота миля", 2011 – 224 с.
4. *Гвоздік О.І.* Логічні числення: принципи побудови та застосування в юриспруденції / О.І. Гвоздік. – К. : Поліграфцентр "ТАТ", 2003. – 300 с.
5. *Гвоздік О.І.* Семантико-модельні основи логіки права / О.І. Гвоздік // *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Зб. наук. пр.* – № 1 (11). – К. : Вид-во нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – С. 5-8.
6. *Ерліх Є.* Юридична логіка / Є. Ерліх ; пер. з нім. Д.С. Дорош // *Проблеми філософії права.* – 2005. – Т. III. – № 1-2. – С. 201-210 [розд. IV. Уявлення про єдність права].
7. *Конверський А.Є.* Логіка. Підручник. 4-те вид. перероб. та доп. / А.Є.Конверський. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 336 с.
8. *Лисанюк Е.Н.* Обоснование в праве с точки зрения логики / Е.Н. Лисанюк // *Миссия интеллектуала в современном обществе : сб. статей ; под ред. Ю.Н. Солонина и др. // Вестник СПбГУ.* – 2008. – С. 486 – 500.
9. *Соболева А.К.* Теодор Фивег и его книга «Тописка и юриспруденция: к вопросу об основном методе исследований в праве» // *Риторика.* – 1997. – № 1 (4). – С. 77-94.
10. *Титов В.Д.* Взаимосвязи логики и права: история и современность / В.Д. Титов // *Номо philosophers, сер. "Мыслители".* – СПб. – 2002.– Вып. 12. – С. 404-422.
11. *Титов В.Д.* Юридическая логика в США / В.Д. Титов. – Харьков : Ксилон, 2007. – 249 с.
12. *Тягло О.В.* Юридична логіка чи логіка для юристів? / О.В. Тягло // *Наше право.* – 2013. – № 2. – С. 180-183.

13. *Щербина О.Ю.* Проблема визначення юридичної логіки як наукової дисципліни / О.Ю. Щербина // Мультиверсум : Філософський альманах : зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 84. – С. 152-162.
14. *Щербина О.Ю.* Способи міркувань юристів країн романо-германського та англо-американського права / О.Ю.Щербина // Вісн. Київ. ун-ту імені Тараса Шевченка. Сер. "Філософія. Політологія". – К. : ВПЦ "Київський університет". – 2010. – Вип. 98. – С. 39-43.
15. *Юркевич О.М.* Практична логіка юристів: мереологічний підхід / О.М. Юркевич // Філософія права і загальна теорія права. – 2012. – С. 234-243.
16. *Endicott Timothy.* Vagueness and Law / Timothy A.O. Endicott // Vagueness: A Guide. Editor Giuseppina Ronzitti. Logic // Epistemology and the Unity of Science. – V. 19, Springer Dordrecht : Heidelberg; London; N. Y., Springer Science + Business Media B.V. 2011. – P. 171-192.
17. *Feteris Eveline T.* Fundamentals of Legal Argumentation, A Survey of Theories on the Justification of Judicial Decisions, Series: "Argumentation Library" / Eveline T. Feteris. – 1999. –V.1. – 225 p.
18. *Feteris Eveline T.* Models for the Analysis of Legal Argumentation / Eveline T. Feteris // Informal Logic. – 2008. – V. 28, № 1. – P. 1-5.
19. *Feteris E.T.* Strategic Manoeuvring with Linguistic Arguments in Legal Decisions: A disputable literal reading of the law / E.T. Feteris // International Journal of Law, Language & Discourse. – 2012. – № 2(1). – P. 106-125.
20. *Gabbay Dov M.* Logic and the Law: Crossing the Lines of Discipline / Dov M. Gabbay, J. Woods // Approaches to Legal Rationality. Editors Gabbay Dov M., Canivez P., Rahman Sh., Thiercelin A. // Logic, Epistemology and the Unity of Science : Springer Dordrecht. – Heidelberg; London; N. Y., 2010. – V. 20. – P. 165-202.
21. *Hage Jaap.* Studies in Legal Logic / Jaap Hage // Law and Philosophy Library. – 2005. – V. 70. – 328 p.
22. *Perelman Chaim.* Justice, law and argument / Chaim Perelman // D. Reidel Publishing Company, 1980. – P. 150-159.
23. *Prakken H.* AI & Law, logic and argument schemes / H. Prakken // Argumentation. – 2005. – V. 19. – P. 303-320.
24. *Stelmach J.* Methods of Legal Reasoning / J. Stelmach, B. Brozek // Law and Philosophy Library. – 2006. – V. 78. Published by Springer, The Netherland. – 236 p.
25. *Walton Douglas N.* Legal argumentation and evidence / Douglas N. Walton // The Pennsylvania State University Press, 2002. – 374 p.
26. *Wole'nski J.* Formal and Informal in Legal Logic / J. Wole'nski // Approaches to Legal Rationality. Editors Gabbay Dov M., Canivez P., Rahman Sh., Thiercelin A. – Logic, Epistemology and the Unity of Science. – Springer Dordrecht; Heidelberg; London; N.Y. – 2010. – V. 20. – P. 73-88.
27. *Woods John.* Abduction and Proof: A Criminal Paradox / John Woods // Approaches to Legal Rationality. Editors Gabbay Dov M., Canivez P., Rahman Sh., Thiercelin A. – Logic, Epistemology and the Unity of Science. – Springer Dordrecht; Heidelberg; London; N. Y. – 2010. – V. 20. – P. 217-238.

Додаток (завдання для самостійної роботи)

Опрацювання першоджерел:

1. *Альчуррон К.* Нормативные системы / Альчуррон Карлос, Булыгин Еугенио; пер. с англ. Антонов М.В.] // Российский ежегодник теории права. – 2010. – № 3. – С. 309-472.

Питання по першоджерелу:

- 1). Як визначають нормативну систему Альчуррон К. та Булігін Е.?
- 2). Як визначають формальні властивості нормативних систем К. Альчуррон та Е. Булігін?
- 3). К. Альчуррон та Е. Булігін про проблему правової валідності.
- 4). К. Альчуррон та Е. Булігін про «юридичну індукцію».
- 5). К. Альчуррон та Е. Булігін про проблему релевантності та аксіологічних прогалів.
- 6). К. Альчуррон та Е. Булігін про проблему замикання.

2. *Вригт Г.Х. фон.* О логике норм и действий / Г.Х. фон Вригт // Логико-философские исследования : Избр. тр. – М.: Прогресс, 1986. – С. 245-289.

Питання по першоджерелу:

- 1). Г.Х. фон Вригт про аналогії взаємовизначеності між атлетичними та деонтичними модальностями.
- 2). Г.Х. фон Вригт про речення дії та логіку дії.
- 3). Що Г.Х. фон Вригт розуміє під нормативними реченнями, формулюваннями норм, нормативними висловлюваннями?

3. *Вригт Г.Х. фон.* Нормы, истина и логика / Г.Х. фон Вригт // Логико-философские исследования : Избр. тр. – М.: Прогресс, 1986. – С. 291-410.

Питання по першоджерелу:

- 1). Г.Х. фон Вригт про складнощі філософського характеру, пов'язані з поняттям «логіка норм».
- 2). Г.Х. фон Вригт про статус дозволів (чи є дозвіл чимось «понад і більше», ніж відсутністю заборони?).
- 3). Г.Х. фон Вригт про умовні норми та гіпотетичні імперативи.
- 4). Г.Х. фон Вригт про логіку дій як базис деонтичної логіки.